

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 uviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi, te se primaju samo oni, koji se unapried plate. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi ne vraćaju.

Hrvatski sabor u Zadru.

Zadar, 21. listopada.

(VIII. sjednica).

Predsjednik otvara sjednicu u 10 sati i 25 časa.

Prisutno 30 zastupnika. Zapisnik prošle sjednice ovrerovljuje se bez primjedbe.

Prispjele molbenice ustupaju se molbeničkom odboru.

Upiti na vladu.

Upite na vladu prikazaše: Biankini, Bakotić, Radimiri, Lupis, Tomaseo. **Prodan** o osnutku ureda očevidnosti i katastra u Blatu, o osnutku mjesta javnog bilježnika u Blatu, o školi u Velomratu, o brzojavnim uredu u Ugljanu, o čartnji i parobrodarskoj svezi Zverinca s prugom Zadar—Olib, o kolunašima u Smičiču i Benkovcu, o tifusu u selu Hodilje, o putu u Briestu; **Skurić** o raznim potrebama u obćini riečkoj, o brzojavnim i o poštanskom uredu te pristaništu i putima u mjestima svog kotara; **Šimunić** o putu iz Docca donjeg; **Mladinov** o popravku crkve sv. Roka u Vinjanima; **Drinković** o pomanjkanju stanova za činovnike u Vrgorcu, o uređenju jezera u vrgorskoj krajini, o magazinu za duhan u Vrgorcu, o sporu medjaša izmedju Vodica i Tiesna, dotično obćine skradinske, o lošem poštanskom saobraćaju u vrgorskoj krajini, o župskoj kući u Primoštenu, o župskim crkvama i župskim kućama u vrgorskoj krajini, o pitkoj vodi u Vrgorcu, o školama u vrgorskoj krajini, o radničkoj plaći kod presušenja močvara; **Machiedo**; **Dulibić** o čartnji u Rupama, o ribarskim postajama u Mandalini i o pristaništu u Kaprijama; **Ziloto** o neobdržavanju jezičnih naredaba na štetu talijanskog jezika.

Upiti na zem. odbor.

Upite na zemaljski odbor prikazaše: **dr. Drinković** o razdieljenju obćinske muše u Vrgorcu; **dr. Dulibić** o proglašenju puta Šibenik—Rogoznica—Trogir predjelnim.

Predlozi.

Predloge prikazaše **dr. Drinković** o elementarnim štetama u Vodiciama i Tribunju, o ustanovljenju posebnog zavoda za osuguranje radnika za Dalmaciju; **Radić** o tehničkom i računarskom odsjeku kod zemaljskog odbora.

Dr. Drinković podnosi prešni predlog, da se njegovi predlozi razprave prešnim putem.

Odgovori vlade.

Namjestnik **Nardelli** odgovara na upit **Vukovića**, da će vlada poduzeti sve, da Dalmacija bude spojena sa Hrvatskom željeznicom; nadalje govori o pruzi Zadar—Gjeverski—Drniš. Glede pruge Sućurac—Trogir veli da se vode izvodi; **Skurić** iz gladi prava paše na bos-herc, granici da se vode pregovori sa bosanskom vladom.

Tončić odgovara **Prodanu** da će vlada poduzeti izvide glede monumentalne česme u Arbanasima; **Mladinovu** da se vode izvodi glede poštansko-brzojavnog uredu u Aržanu, a glede župske crkve u Lovreću, da se vode pregovori glede doprinos; **Drinkoviću** glede glede marvinske pošasti u Šibenskom kotaru, istome glede Brbiriske Mostine i Tiesno-Mostine da se vode izvodi, a glede oštete Prvić-Šepurini za elementarnu nesreću počinjenu

orkanom, da vlada na to nije dužna; **Dulibiću**, da se porezni ured u Tiesnom ne može osnovati; **Skuriću**, da će se poduzeti izvidi glede pitke vode u Vitaljini, isto Mladinovu za čartnju u Aržanu i **Drinkoviću** glede Srime.

Tomaseo u ime zemaljskog odbora odgovara na upit **dra. Dulibića** glede podpisivanja izplatnih naloga zemalj. vjersijskog zavoda, da su prije izplatni nalozi bili podpisani po ravnatelju i dvojici upravnih viećnika, ali da se u zadnje doba podpisivao sam ravnatelj, kao što je slučaj kod nedavnog pokušaja prevare, ali da se je već odredilo, da takove spise imaju podpisivati ravnatelj i dva upravná viećnika.

Prelazi se na:

Dnevni red.

I. Izvještaj financijskog odbora o proračunu za g. 1911. mirov. učit. zaklade.

Dr. Tresić predlaže da se predje na specijalnu debatu.

Skurić podnosi rezoluciju, da se još u ovom zasjedanju podnese saboru osnova, kako da se pomogne učiteljima umirovljenim po starom zakonu.

Tresić protiví se, jer saborko zasjedanje pri kraju i jer nema sredstava.

Skurić kaže, da se ovdje radi samo o nekolonini učitelja.

Proračun je primljen u generalnoj i u specijalnoj debati.

Rezoluciji zast. **Skurića** **dr. Tresić** predlaže, da se dodade po „mogućnosti“.

Dr. Machiedo veli, da se je i treme odbor tim pitanjem bavio, ali treba naći prije nova vrela privrede.

Rezolucija zast. **Skurića** primljena većinom glasova.

II. Izvještaj financijskog odbora o predlogu **dra. Dulibića** i dr., da se za javni udjeljenj obćinam iz raznih zemaljskih zaklada izbroje u gotovu novcu, a ne u pokrajinskim obveznicama.

Izvjestitelj **dr. Bulat** čita predlog financ. odbora, da se predlog **dra. Dulibića** odbije.

Dr. Dulibić: Ako nema boljih razloga, što su navedeni u izvješću financ. odbora, onda je to u prilog mom predlogu. U jednom zakonu se veli, da se zajmovi „mogu“, ali ne moraju dati u obveznicama, dočim u drugim zakonima o tom nema u obće govora. Čudi se razlogu financijskog odbora, koji se protiví predlogu, jer da bi obćine, koje bi u buduće uzele zajam, bile pogodovane prama onima koje ga već imaju. Zadnji razlog pobija čitao izvješće, jer zakon o zakladí za poljodjelske poboljšice veli, da se zajmovi iz te zaklade imaju davati uz što veće pogodnosti i po mogućnosti uz sniženi kamatnjak.

Zaklada dakle ne smije profitirati od obćina. Upozoruje, da su obveznice na bečkom i tršćanskom tržištu deplacirane. Preporuča svoj predlog.

Radić kaže, da obveznice nisu deplacirane. U istoj visini spale su državne obveznice.

Dulibić govori proti tome da pokrajina profitira od obćina i da stavlja gore uvjete nego novčani zavodi. Džavne obveznice pale su u vriednosti, ali imadu svugdje obveznice dočim naše pokrajinske obveznice teško se prodaju.

Bulat ostaje kod predloga financijskog odbora.

Predlog financijskog odbora primljen je većinom glasova.

III. Predlog zast. **Bakotića** i dr., neka se u Kninu osnuje građanska škola, ustupa se financijskom odboru.

IV. Prvo čitanje preologa zastupnika **Prodana** i dr., da vlada poprmi shodne mjere na olakšanje uvoza potrebitijih živežnih sredstava.

Prodan obrazlaže svoj predlog i iziće ogromnu skućpu. Pred našim očima prolaze parobrodi puni svega za Trst i Rieku, a mi smo primorani, da kupujemo robu iz tih mjesta još skuplje nego li je tamo, a morali bismo kao pomorska mjesta imati jeftinije. Tako plaćamo na stotine i stotine tisuća kruna, što trgovinske predmete ne dobivamo direkte, nego preko druge i preko treće ruke. Dok je izvoz iz Dalmacije neznanat, uvoz žilja, pirinča, cukra itd. je ogroman.

Dok naša monarkija iz političkih razloga zatvara granice meru iz Crne Gore i Srbije, ne otvara nam drugih granica. Zašto parobrodi daleke pruge ne tiču bar naše najglavnije luke? Kad bi bilo direktnog saobraćaja kod nas, bilo bi i skladišta. Preporuča predlog na prihvat.

Lupis: Predagatelj je svojim govorom iznio čitli kompleks. Skućpu čiveža u našoj monarkiji ovisi o raznim pitanjima. Izim mesa, Dalmacija ima dosta živežnih sredstava, a ako su ovi gdje skupi, tome nije kriva vlada. Govori o skućpu rada kod nas. Uporedo sa skućpom živežnih sredstava povećali su se i životni zahtjevi. Ako parobrodi sa kolonialnom robom ne pristaju u naše luke, to je za to, jer nemaju zašto. Predlaže preinaku **Prodanova** predloga u smislu, da se poziva vlada, neka poprmi shodne mjere na olakšanje uvoza najnužnijih živežnih sredstava, kao žilja i mesa, osobito ovog iz Crne gore i Srbije, što neka se osobito uzme u obzir pri sklapanju trgovačkih ugovora.

Prodan veli, da je **Lupisov** predlog samo izvadak iz njegovog predloga. Ja sam sve to u svom govoru iztaknuo. Čudi se, što **Lupis** uzima u zaštitu vladu, koja za to ima svoje ljude. Preporuča svoj predlog u celosti.

Lupis odbija, da je uzeo u obranu vladu. On je branio samo istinu. Narod ne ima svaku stvar izčekivati od vlade, već neke stvari moramo sami riješiti.

Tresić preporuča, da se prihvati **Lupisov** predlog.

Drinković: Mi ne možemo ni braniti ni napadati vladu, jer naše vlade ni nemamo. Od bečke i peštanske vlade ni ne očekujemo što valjanoga i trajnoga za narod. Ovdje se ne radi o patriotizmu i o utakmicu u patriotizmu. Cielí rad i onako je samo danguba, a ne će biti danguba, kad većina ovog sabora bude našega mišljenja, ali onda nas ne će biti ovdje, nego tamo, u Zagrebu, gdje nam je jedino mjesto. Ali tamo i ne će dolaziti ovakova pitanja, radi kojih se ponizujemo pred c. k. vladom. (Odobravjanje).

Lupis govori za lični čin.

Prodan kaže, da se od vlade nešto traži za to, da se narod uvjeri, kako se od nje ne može ništa postići, a kad narod dodje do takova uvjerenja, ne će nam gospodariti ni Beč ni Pešta.

Glasovanjem primljen je predlog **Lupisa**.

V. Izvješće financijskog odbora o molbi ravnatelja zemljišno-vjersijskog zavoda za stalno imenovanje i oprost odredbina.

Tresić izvjestitelj financijskog odbora, iznosi predlog odbora, da se ravnatelj Žiška imenuje stalnim, dočim da mu se molba za oprost odredbina odbije.

Drinković kaže, da je u financijskom odboru zastupao mnijenje, da se riešenje ovog pitanja odgovodi: I, jer još nije navršena godina, što je Žiška došao na zem. vjersijski zavod te je po tom njegovu imenovanje stalnim preuranjeno; II, jer mi nemamo nikakvog izvještaja o radu sadašnjeg ravnatelja, a to može biti jedino u saboru g. 1911. iza kako bude poznato poslovanje zavoda u god. 1910. Čuli smo od zemaljskog odbora o jednoj velikoj neurednosti kod spomenutog zavoda, koja se sastoji u tome, da važni nalozi izplate bivaju podpisani od samog ravnatelja, što je u protibma sa pravilima. Ta okolnost olakočuje pokušaj prevare, kao što smo vidjeli u zadnjem slučaju. Nadalje mi nemamo nikakvog izvještaja ni dokaza prutežnih od strukovnjaka, da su prestele stare neurednosti u zavodu.

Nadodamo li tome, da se baš sada vodi od suda iztraga i to u poslima, za koje se misli, da su počinjeni od zavodskih činovnika, to predloženo imenovanje ne smije uzsliediti dok iztraga traje.

Ovim ne krivim nikoga, ali nije ozbiljno ovo pitanje sada iznašati, nego mora se ono odgoditi. Naša stranka glasovati će proti, ali mislim, da ovo ne će vas spriječiti, da glasujete i odobrite, kako ste dosad činili.

Pini veli: ustanovljenjem zemljišno-vjersijskog zavoda zem. odbor nije se sjetio, da ima Talijana, premda bi njihovo učestvovanje u upravi bilo od koristi zavodu. Zato će se oni u ovom sustegnuti od glasanja.

Tomaseo veli, da je ravnatelj Žiška opravdao podpuno povjerenje; on je marljiv i vješt. Pod njegovim vodstvom uvedene su nove očevidnosti i utjerali zaostaci. Ovo se pitanje mora odmah riješiti, jer koncem studenoga iziće Žiški dopust, pa bi mogao otići.

Lanjske godine sabor je poprimio jednu obvezu prama Žiški, koja je ovisila jedino o njegovoj sposobnosti. Glede zadnjeg pokušaja prevare veli, da se nije digao niti jedan glas, kao da bi Žiška bio što propustio.

Drinković: Razlozi, navedeni od **dra. Tomasea**, prevé su osobne naravi, a da bi se u njih upuštao. Ponovalno upozoruje na okolnost glede podpisa na nalozima za izplatu.

Tresić veli, da je ravnatelj Žiška kod zadnje pokušajne prevare pokazao prisutnost duha. Nije se nadao da će se talijanaš ovako ponieti, kad se zna da je zem. vjersijski zavod najviše favorizirao Zadar.

Giljanović: To nije favorizacija, to su poslovi.

Dulibić pita predsjednika, kako će se o ovom predmetu glasovati; da li ceduljama, kako to za imenovanja činovnika propisuje poslovnik. Žali što je **dr. Tomaseo** kao vrline ravnatelja iztaknuo stvari sporedne važnosti, kao brzo riešavanje spisa i slična.

Predsjednik na upit **Dulibićev** javljuje, da će se glasovati ceduljama i to na pitanje I.: Da li se ravnatelj Žiška ima imenovati stalnim od 1. prosinca 1910? i II. Da mu se ima udjeliti oprost odredbina.

Predsjednik nakon malo časa proglašuje rezultat glasanja. Predano je 25 glasovnica, od kojih 21 sa da a 4 su bile prazne. Prema tome ravnatelj Žiška imenovan je stalnim, dočim molba, da mu se dozvolí oprost odredbina, odbija se. Za glasanja pravaši izadjoše iz sabornice. Talijanaši predadoše 4 prazne cedulje, a da su i oni izišli, sabor nebi bio mogao stvoriti nikakav zaključak, pošto je bilo tek 21, dakle predovoljan broj, jer one glasovnice ne računaju se.

VI. Izvještaj financijskog odbora o konačnom računu za god. 1909. zem. vjersijskog zavoda.

Bulat izvjestitelj, predlaže da se odobri.

Dr. Dulibić govori o prihodu od 46.000 K izkazanom u konačnom računu, koji dolazi uslied prisilnog utjerivanja. Na taj način izubi svaki dužnik 2 1/2% od celokupnog iznosa. Predlaže da se to uvede na minimum.

Izčiće, kako su troškovi uprave u iznosu od 70.000 K porasli nerazmjerno prama broju prikazanih molba, od kojih riešeno tek polovica. Upozoruje nadalje na izkaz glede hipoteke. Svota zajmova izkazana je sa 12 milijuna kruna, a svota hipoteke na tek 24 milijuna. Predlaže: da se u taj izkaz uvrsti i procjenjena vriednosti hipotekarnih zgrada i posebno za zemljište.

Predsjednik u 2 sata prekida sjednicu i uriče nastavak u 5 i pol popodne.

Popodnevna sjednica.

U 6 sati popodne sjednica se nastavila.

Dr. Tomaseo slaže se s drugom rezolucijom **dr. Dulibića**.

Bulat izvjestitelj, protiví se obim **Dulibićevim** rezolucijama.

Dulibić odgovara **Bulatu**, da se nalazi u protuslovlju s izvjestijem zemaljskoga odbora **Tomaseo**, koji je svakako kompetentniji. Mi ni danas ne znamo, koji se obitak dužniku odbija, kad mu se eskomptira obveznica. Svakako 2 1/2% je previše. **Dr. Bulat** veli, da bi se procjene imale tek obaviti, što nije istina, jer su one već obavljene.

Konačni račun za g. 1909. zemaljskog vjer. zavoda primljen je, dočim su obe rezolucije **dr. Dulibića** odbijene.

VII. Riešenje molbenica.

Radimiri izvjestitelj molbeničkog odbora, čita odnose predloge odbora, S preporukom odbora molba ravnateljstva muzeja u Splitu, da se **dr. Andrijaševiću** doznači za g. 1910/11. 1000 K za nauke u Rimu.

Jednako molba herb. pripomoćnog društva u Beču. Tako i molba starinarskog društva u Kninu. Molba trgovačkog dioničkog društva „Dalmacija“ u Beču za pripomoć odbija se. S najtoplijom preporukom ustupa se zem. odbora molba obćine Kune za pripomoć za uređenje puteva. Molba zavoda „Anđelja čuvara“ u Korčuli za nabavu učila, ustupa se zemalj. odboru s preporukom; isto društva „Bihac“ i prirodopisnog muzeja u Zadru.

Samostanu Sv. Marije u Zadru udjeljuje se za 1910. i 1911. po 1000 K. Financiální odbor predlaže, da se odbije molba „Zadružne sveze“ u Ljubljani za pripomoć.

Dr. Drinković preporuča molbu spjeljskom „Zadružnom savezu“ dalo se 100.000 K, srbskom zadružnom savezu 25.000 K, pa bi bilo pravredno da se i „Zadružnoj svezi“ dade kao

prilog bar svota od 30.000 K u razmjeru prema zadrugama koje su u „Svezi“.

Trešić protivi se. Primljen je predlog finacijskog odbora.

Hrvatskom zemalji, kazalištu u Zagrebu doznajuće se za g. 1911. za gostovanje 10.000 K.

Molba sirotišta Manger u Splitu odbila se.

Molba saveza učiteljskih društava ustupa se zemalji, odboru, da prouči stvar sa finacijskog gledišta. Isto molba liečnika privenaca bolnice.

Molba ribarskog saveza za pripomoć ustupa se zemaljskom odboru sa nalogom, da pribavi potrebite obavijesti od saveza i pomorske vlade i da prema mogućnosti dođe u susret. Riešeno je više molba učiteljskih udova, učitelja itd.

Za Vodice i Tribun.

Prelazi se na prešne predloge dr. Drinkovića.

Dr. Drinković spominje gospodarske prilike u šibenskom okrugu. Ovih dana grad je otkao selo Tribun. Biti će štete između 15.000 K. Isto u obćini Vodice i Tiesno. Trebalo bi da vlada čim prije pomogne ono pućanstvo. Neka sabor pozove vladu, da oadašaje tako svoje proietitelje i neka onom pućanstvu pomogne javnim radnjama u visini pretrpljene štete.

Prešnost je priznata.

Predlog je primljen.

Za dalmatinske radnike.

Dr. Drinković obrazlaže prešnost svog drugog predloga, naime o ustanovljenju posebnog za Dalmaciju društva za osiguranje radnika proti nezgodama. Takav zavod u Trstu crpi iz radničkih ruku u Dalmaciji i preko 100.000 K, a do skoro nikad ne nadoknadjuje pretrpljene štete. To je jedna otimaćina i šramota za Dalmaciju. Nada se, da će i zemaljski odbor djelovati na vladu.

Prešnost je priznata.

Lupis podupire predlog i ilustrira postupak spomenutih zavoda u Trstu.

Srzić veli, da valjda fali preduvjeta za ustanovljenja takovog zavoda za Dalmaciju.

Predlog Drinkovića je primljen.

Predsjednik zaključuje sjednicu a narednu urieće za ponedjeljak.

Zadar, 24. listopada.

(IX. sjednica).

Predsjednik otvara sjednicu u 10 sati i 25 časa u prisutnosti dovoljnog broja zastupnika.

Vladu zastupaju namještnik Nardelli, namj. podpr. Tončić i namj. savjetnik Golf.

Zapisnik prošle sjednice ovjerovljuje se bez primjedbe.

Pripjele molbenice ustupaju se molbeničkom odboru. Medju njima hr. ak. kluba u Zadru i društva „Medulić“.

Upite na vladu prikazaše: Biankini, Tomaseo, Radimiri, Prodan o gradnji luke u Zdrilima, o neovisnosti dušobrižničke službe Kistanja od Nunića, o gradnji sudske zgrade i o zanatlijskoj i ratarskoj školi u Pagu, o obiskri vodom odlomaka sela Podgore, o munjovidnosti na bogostovnim zgradama, o progonoštvu domaćih oružnika i germanizaciji u oružničtvu, o vodi i crkvi u Prekom, da se i za ratnu mornaricu uvede dvogodišnja služba, o osnutku kaznionice na poljodjelskoj osnovi u Biogradu; Vuković; Trešić; Šimunić o naknadi štete, počinjene izgradnjom puta u Čatacama, obćine sinjske; Mladinov o kolosianici u Donjem Selu obć. imotske, o putevima na gornjem dielu otoka Hvara, o gradnji župske crkve u Bogomolju, o pristaništu u istom mjestu, o putevima u Kresuve obćine Omiš, o pristojbini svjedoka u kaznenim razpravama, o zapostavljanju Dalmacije na lovačkoj izložbi u Beću; Bulat; Skurić o zapuštenosti peradarstva, o crkvi u Mrcinama, o putu Mrcine-Debeli brig, o putu Cavtatu, o žan-

darskoj postaji u Mrcinama, o putu u Čilipama; Kunjašić; Salvi.

Upite na zem. odbor prikazaše: Salvi o nagrdjivanju Diodoklijanova Palače u Splitu.

Prešni predlog podnio je zastupnik Prodan, da vlada pritekne u pomoć pućanstva Dugog otoka usljed elementarne štete dne 22. ovog mjeseca.

Namj. Nardelli odgovara na neke upite: Mladinovu glede otvorenja pućke škole u Opancima, da se obćina Omiš na opetovane pozive glede zgrade nije odazvala; Šimuniću, glede škole u Tjarići i Koprivnu da nisu otvorene radi pomanjkanja učitelja i zgrade.

Tončić, nam. podpr., odgovara Radčiću glede patvaranja vina, Trešiću o kontroli konoba; Drinkoviću glede unapredjenja sirarstva na Krunarskim otocima da dotični konzulent poduzeo je akciju te obdržava tečaj; Prodanu glede prodaje zemalja zaklade Zmajević u Salima, da je ministarstvo u načelu pristalo na prodaju, jedino se čeka mnenje novog nadbiskupa; Lupisu glede oporovanzanja pućke štedionice u Korčuli; Kulišiću o pravu ribarenja o unutrašnjim vodama; Drinkoviću glede gradnje župskih crkava i kuća u vrgorskoj krajini da će se čim prije započeti; Mladinovu glede direktnog spoja brozjavne stanice u Lovreću sa Splitom, da to nije potrebno obzirom na mali promet; Drinkoviću glede utjerivanja pristojbina za finacijske stražare za noćni rad, da dotične pristojbe plaćaju parobrodarska društva a ne privatnici; Salviu o gradnji sudske zgrade u Splitu da je stvar sada do mjestnih oblasti; Drinkoviću da se dovode u suglasnost katastar u Vodicama; Drinkoviću glede pošte u Tribunu da se vode izvidi, a glede pristajanja parobroda u istom mjestu da je to prosledjeno pomorskoj oblasti s preporukom; Skuriću da će se početi sa gradnjom župske crkve u Čilipima; Mladinovu da namještništvo nije protivno ustanovljenju sedmičnog pazara u Zagvozdu; Šimuniću da će se povesti potrebite izvidi za uređenje lokava u nekim mjestima obćine sinjske; Drinkoviću da će se vladini organi staviti u dodir sa zanimanicima glede ustanovljenja vrtljarske i željarske udruge.

Predsjednik odgovara u ime Zem. Odbora na neke upite.

Šimić u ime Zem. Odbora ogovara Drinkoviću glede opasnosti proloma predjelnog puta Mostine-Vodice, da se radi na tome, e da se put uredi.

Prodan stavlja upit na Zem. Odbor glede molbe „Zoranićevog odbora za iskopine u Ninu“ i proslavu Zoranićevog jubileja, što je s tom molbom?

Prodan stavlja upit glede poboljšanja položaja bolničkih dušobrižnika.

Prodan stavlja upit glede unajmljenja zgrade za hr. pućke škole u Zadru uz prekomjernu najmovinu od 18.000 K i za 12 godina.

Mladinov pita Zem. Odbor glede okolnosti, iztaknute u upitu na vladu da je Dalmacija bila zapostavljena na zadnjog lovačkoj izložbi u Beću i što je Zem. Odbor učinio, da to zapostavljanje sprieči.

Prodan obrazlaže svoj prešni predlog glede pomoći Dugom otoku radi štete nanešene povodnjom dne 22. o. mj. koji je čak razrušio obalu. Krupa je obila sav prirod maslina, jedini prihod otoka, pošto vinograda nema. Neka vlada pritekne u pomoć i to doprinosom za gradnju javnih puteva, kojih ondje i onako nema. Pomorska vlast stavila je lučkom poglavarstvu na raspolaganje jednu torpednjaču, da razvidi štete u luci. Preporuča prešnost predloga.

Trumbić preporuča prešnost i izvjavljuje da će za predlog glasovati.

Prešnost predloga primljena.

Predlog Prodanov primljen je jednoglasno.

Prelazi se na:

Dnevni red.

I. Izvještaj Zemaljskog Odbora o promaknuću pokrajinskih činovnika u viši razred čina i prije izmaka roka

ustanovljena za to promaknuće sabsorskim zaključcima.

Dr. Tomaseo čita izvještaj sa predlogom, da se Zem. Odbor uoblasti, da može prama uvidjivosti i sposobnosti sam promaknuti činovnike.

Drinković kritizira postupak većine, koja a limine odbija sve važne predloge manjine. Predlog o promaknuću činovnika iznio sam ja još lani u finacijskom odboru, ali je od većine bio odbijen. Izgleda dakle, da smo mi barem za jednu godinu zreliji od većine.

Predlog Zem. Odbora je primljen.

II. Prvo čitanje predloga zast. Bakotića i dr., da se kninski školski kotar odčepi od šibenskog i osnuje novi škola kotar u Kninu.

Bakotić obrazlaže svoj predlog.

Predlog je primljen.

III. Prvo čitanje predloga zast. Radčića i dr. o ustanovljenju računarskog odsjeka, tehničkog odsjeka, tehničkog odsjeka i nekoliko novih činovničkih mjesta kod Zem. Odbora.

Radčić obrazlaže svoj predlog, koji ide za tim, da se ustanovi poseban računarski odsjek, da se imenuje još jedan inžinir i pravnik vještenik. Pitanje ustrojstva posebnog računarskog odsjeka bilo višeput pred saborom, koji je godine 1903. u tom smislu stvorio zaključak. Izćice, kako je Zem. Odbor primoran utjecati se namještništva radi činovnika, koji bi pregledao rad vjerijskog zavoda, zadrugnog saveza itd. Spominje kako sadašnje računarstvo višeput nije u stanju da pruži zatražena mnenja ili oteže. Sa troškom od K 18.740, što se sada daje državi za računarsku službu, moglo bi se uzdržavati posebni računarski ured. K tome ustrojenjem tog ureda otpali bi troškovi za mirovinsku učiteljsku zakladu, za školsku zakladu, koji ostali na državi. Moglo bi se nadalje knjigovodstvo pojednostaviti, da bude jednostruko. Uzeli treba u obzir, da bi s vremenom trebalo više činovnika za nadzor poslovanja obćina, kod kojih se događaja i zlorabara, pa je nužno, da se uredi upravljanje obćina. Spominje, kako se ne više točno naputi o upravljanju obćinskom imovinom, konačni računi ne sastavljaju se u redu, ne vode se posebni dnevnici za pojedine odlomke, dnevnici o travarini itd., a u najvećem su neredu imovnici. Kod nekih obćina glavnoj knjizi nema ni traga. Mnoga obć. upraviteljstva prekorajuću svoj djelokrug i zasižu u stvari, koje spadaju pred vieće, prekorajuću proračun itd. Toga ne bi bilo, kada bi na zem. odboru bilo činovnika za nadzor obćina, i to ne samo računara, nego i pravnika.

Do sada je pregledano tek 37 obćina. Izmedju ostalih nisu pregledane i najglavnije: Trogir, Šibenik, Split, Zadar, Dubrovnik, Kotor.

Preporuča svoj predlog, koji da se ustupi upravno-gospodarstvenom odboru.

Dr. Dulibić slaže se u glavnom s načelom predgovornika, da se uredi glava našeg autonomnog života. Uvijek je zagovarao ustrojenje posebnog računarskog odsjeka kao potrebu i jer kako sada, to je poniženje. Sam je već iznio predlog za ustrojenje posebnog računarskog odsjeka, ali uz predlog, da se ciel ured zem. odbora preuredi. Jedino u tom smislu je za predlog Radčićev.

Izćice položaj činovnika na zem. odboru, koji nije ničim uređen, a to djeluje depimirajuć i slabi osjećaj odgovornosti. Samo ustrojenje posebnog računarstva, bez drugih preuredjenja, povećat će kaos. On bi bio za to, neka zem. odbor sastavi i predloži saboru osnovu za podpuno preuredjenje ureda zemaljskog odbora. Povećanje konceptnog osoblja nužno je i s razloga, jer kako je danas, prisjednici su prosti činovnici i pisari, pa je nužno, da ih se razreteti, da se mogu baviti većim osnovama, proučavanjem važnih pitanja, kao krize u gospodarstvu, ribarstvu itd., a osobito pitanjem, kako da zemlja dođe do novih vrela prihoda, jer se povećanjem prireza ne da dalje, nadalje

pitanjem ogromnog deficita, koji nose bolnice. Za to imaju biti prisjednici zem. odbora, a ne za prepisivanje. Neka se povisi broj konceptnog osoblja, ali neka se preuredi ciel ured zem. odbora prama tome, kako je drugdje.

Predlog Radčićev je primljen je se stvar ustupa upravno-gospodarskom odboru.

IV. Izvještaj posebnog odbora o zakonskoj osnovi podnesenoj od zast. dra. Trumbića i drugova glede djelovanja sabsorskoga odbora za reformu izbornoga reda za sabor.

Dr. Trumbić čita izvještaj i predlaže, da sabor prihvati zak. osnovu o permanentnosti odbora za izbornu reformu.

Dr. Giglianić drži predloženu osnovu nedostatnom. Nije dovoljno, da manje stranke budu zastupane u odboru samo po jednom članu, jer bi se moglo dogoditi, da je taj član spriečen. On je za to, da se svakom članu izabere zamjenika. U tom smislu iznosi predlog.

Dr. Dulibić izjavlja, da će glasovati za predloženu osnovu, koja se razlikuje od njegove tim, što je njegova uvršavala i predsjednika u odbor i to kao garanciju, da će osnova dobiti sankciju, ali ako je ne dobije, on odklanja od sebe odgovornost.

Dr. Trumbić izjavlja, da se o predlogu dra. Giljanovića ne može izjaviti te molit predsjednika, da prekinu sjednicu, da odbor uzmogne stvoriti zaključak.

Predsjednik u jedan sat i tri četvrti prekida sjednicu i urieće sastanak za pet i po po podne.

U popodnevnoj sjednici razpravljalo se i glasovalo o kompetentnom odboru za izbornu reformu. Predlog Trumbićev primljen, Dulibićev odbijen. Nakon toga bilaje vrlo zanimiva razprava o jezičnom pitanju u uredima dra. Drinkovića. Mnogi su govornici sudjelovali u razpravi. Pravaši su držali upravo sjajne govore, imenice Drinković i Prodan. Ipak je Drinkovića jezična osnova odbijena. Jučer bila proračunska razprava. Dr. Drinković je interpellirao glede Grebašćice i drugih mjesta, neki dan od krupe otučenih.

O svemu obširnije u dođućem broju.

Prešni predlozi

zast. dr. M. Drinkovića i drugova na c. k. vladu.

(Za radništvo).

Neka visoki sabor izvoli proglasiti prešnim i odmah uzeti u prvom čitanju sljedeći predlog:

Neka c. k. vlada čim moguće prije odieli Dalmaciju od područja zavoda za osiguranje radnika proti nezgodam u Trstu i neka odmah ustroji istomimni zavod za Dalmaciju sa sjedištem u kojem dalmatinskom gradu, te novac iz Dalmacije uplaćen zavodu u Trstu dodieli novom zavodu za osiguranje radnika u Dalmaciji.

Neka visoki sabor izvoli proglasiti prešnim i odmah uzeti u pretres u prvom čitanju sljedeći predlog:

Čizava se c. k. vlada, da odmah oadašaje proietentelje na polja sela Tribunal otlomke obćine tiešćanske, Vodica i jednog diela Tiesnoga, te predica šteti prouzročenoj od krupe i povodnje u onim krajevima na vinogradima i maslinam odredí onom pućanstvu dotičnu odtetu u novčanog pripomoći za javne radnje.

Upiti

zast. dr. M. Drinkovića i drugova na c. k. vladu.

Zemljište u Ravnim Kotarima, poćamši od Perušića i Kolarine izmedju državne ceste iz Zadra u Knin kilm. 36 do 58 i sela Vukšićev-Privobirski Morpolaća te Madjare, Cievare, Birske Mostine pa na Ladjevce u čistu i Prukljan, prava je barušina. Stanovništvo je potvrđeno malariji, koja nemilice kosi. Uzrok je, što po-

tok „Guduća“ nije uredjen i što su jarguće zatrpane. Povrh Morpolaća, gdje su jednom obstojale same oranice, sad je pusti šaš. Ovo će biti četvrti godina, da je vlada stala uredjivati i prisuvati. Sad su radnjami oko Cievara. Nu radnja ide sporo. Uzrok slaba, paće servilna plaća radništvu. Ženskima je nadnica jedna kruna, a mužikama K 1-60, 1-70, najviše K 1-80. To im je sve i hrana i obuća i odjeća i konak i ljekovi. Ovo se zove izrabljivanje a i uništavanje težačke snage. Onako mizernom nadnicom bogoviti dan stajati u kaljuži, bari, moćvari mora da čovjek lipsa. Mislim da bi država imala ovu radnju provadajati kolikova za sanaciju dotičnog predjela, toliko i da priličnom nadnicom pomogne oko stojećem pućanstvu, te da ga i time odvoorit od selenja u strani svet. Govorilo se, da će im nadnica biti povećana, ma ne samo što se ne povećava, nego stanoviti nadglednici neće da primaju, paće tjeraju ogladnjelo radništvo sa radnje. Neću prečeraovati, ali kad bi bila nadnica ženskima K 2 do 2-40, a mužikama izmedju K 3 do 5, ovom plaćom i ako radnici nebi plivali u lasti i slasti, a ono bi mogli izraniti i okrpiti i sebe i svoju obitelj.

S toga pitamo c. k. vladu:

1. Zašto pri prešućenju i uredjivanju bare na Morpolaći plaća radnike uprav kao da im daje milostinju?

2. Hoće li, i kad će urediti radničku plaću na način da ženske budu imale nadnicu od K 2 do 2-40 a mužki izmedju 3 do 5 K prama teži radnje koji izraduju?

Žitelji Murtera goje na Kornatom veliku množinu ovaca te prave od mleka što od njih dobivaju veliku množinu dobro poživog sira.

Naravno da bi sve to moglo biti u većoj množini i dalje kad bi se taj posao strukovno uredio i kad bi taj sir porazidelo se u velikoj jednoj sirarskoj zadrugi.

S toga pitam c. k. vladu: Kani li narediti kojemu putujućem učitelju za sirarstvo da redovito zalazi na Kornate i drži tamo sirarske praktične tečajeve?

Kani li uputiti onaj svet u prodavanje sira, te prodavanje istog preko jedne sirarske zadruge.

Odnosno kani li podpomoci ustanovljenje jedne sirarske zadruge na Kornatom?

Prošlog zasjedanja upitali smo c. k. vladu glede gata na Hramini u Murteru. Bilo je odgovoreno da će se pristupiti radnji, ali od toga do danas nema ništa, zato pitamo c. k. vladu:

Kani li već jednom započeti se gradnjom gata na Hramini u Murteru?

ŠIBENIK, 26. listopada.

„Sloboda“ i njezine perjanice uzmiču na svoj liniji. Utiču se sudu, a mi ćemo i tu da ih vidimo. Nadamo se, da će bankovni činovnik kao demokrat doći na razpravu u automobilu, jer se je svet preokrenuo, i sada samo aristokracija hoda pješke. Vara se „Sloboda“, ako misli, da smo mi nju htjeli napadajima da ušutkamo. Ne, onu vrst ženske kavka je ona, ne da se ušutka. Nama je glavno, da ona zna, da ćemo joj svaku klevetu sasuti u njezino nečisto grlo. Što se klientele dra. Smoldlake tiče, nije čudo, da ona opada, kad je izlagao jadne težake parnicama, za koje je znao, da ih težaci ne mogu dobiti. U takvim prilikama bila je njegova dužnost, da nosi sam troškove, na koje su težaci bili osudjeni, a on ih očito prouzrokovao. Što se prezira tiče, on je dosta toga na sebe navukao, a ako ne vjeruje, neka se popita kod onih, od njega kroz godine klevetanih. Mi mu ne zamjeramo posjete kod visoko položenih, koje je on u doba „slave“ napadao, ali konstatujemo, da izmedju njega i „Bećana“ nema u ničemu više razlike. Svetprezire, ali se ne čudi, jer je ontoliko toga već polizao.

Političke vesti.

Sporazum Madjara sa narodnostima. „Pesti Naplo“ nagovješta, da će doći do velikog iznenađenja na političkom polju. List tvrdi, da su se Magjari već u načelu pomirili sa narodnostima, odnosno obratno. Ta pomirba da će za par dana biti podupnuta gotovo. Poglavitno su Rumunji bili oni, se, da je vlada pokupila na naročitu želju krunu i da je podijelila Rumunjima znatne koncesije. Tako se tumaći, da se u zadnje doba, u nastavnom, pravosudnom i poljudjelskom ministarstvu silno radi, da se riješe sve želje i zahtjevi rumunjskog naroda, čim međusobna pomirba bude konačno gotova.

Povišenje kamatnjaka austro-ug. banke. U nekdajšnjoj sjednici glavnog vieća austro-ugarske banke zaključeno je povišenje kamatnjaka od 4 na 5 postotnjaka.

Rekonstrukcija Bienerthovog kabineta. „Montag“ javlja, da će se u kratko izvesti rekonstrukcija Bienerthovog kabineta. Na mjesto ministra nauka i umjetnosti poslata Haerdta, da će doći barun Hainoldt, a mjesto ministra željeznice Wrbe, dr. Wittek.

Državno sudšte i slobodnaškola. Bečko državno sudšte odbilo je tužbu „Slobodne škole“ proti ministarstvu nastave, koje joj je zabranilo ustrajati škole bez vjeronauka. Državno sudšte je izjavilo, da u toj zabrani ministarstvo nije prekršilo zakona.

Sedam dreadnoughta za vojnu mornaricu. „Daily Mail“ javlja, da je Montecuccoli u delegaciji izjavio, da austrijska ratna uprava namjerava sagraditi sedam novih dreadnoughta.

Iz Portugala. U Portugalu se čuju glasovi nezadovoljstva. Vojništvo, koje je pri revoluciji pomagalo, nezadovoljno je, jer nova vlada ne drži zadana obećanja. Oni odklanjaju četirijemjesečni dopust i traže civilne službe u državi. Usled toga, kao i usled velikog nezadovoljstva među katolicima radi postupka proti crkvi, vlada se nalazi u jakoj neprilici.

Iz hrvatskih zemalja.

Tomašćeva naslija. „Hrv. Pravo“ donosa sljedeće: Slatina. Danas o polnoći četiri redara udvukli me iz kreveta i zatvorili bez ikakve oduke. — Kandidat Plevnik. Ovaj brzojav govori sam po sebi više, nego ikakav komentar. Zašto postoji zakon o čistoći izbora? Eto zato, da ga oblasti ne obdržavaju. Gosp. Plevnik morao je iz Virovitice bježati, jer je govorio proti Tomašćevu kandidatu. Sad ga u Slatini naprosto zatvorise, premda je proglašen kandidatom. To je u korist Tomašćevog kandidata Zbirzhovskoga.

Ova je vest izazvala po čitavom Zagrebu veliku uzbuđenost, a i po cijeloj pokrajini.

Riečki mandat. Hrvatska vlada pozvala je riečki magistrat i kotar, neka bira dva zastupnika za hrvatski sabor, kako je to zakonom propisano. Grad, zastupstvo viećalo je o tom u svojoj sjednici, pa se zaključilo, da se ne će odzdati tom pozivu hrvatske vlade. Dopis će se uložiti kao bezpredmetan u gradsku pismohranu, jer da po tem. drž. zakonu bira grad Rieka kao corpus separatum svog zastupnika u zastupničku kuću u Budimpešti.

Bosansko-hercegovački sabor sastali će se prvih dana meseca studenoga na svojoj jesensku sjednicu, da u prvom redu razpravi proradbu, da g. 1911. Po tom će sabor imati da uzme u pretes vladinu osnovu zakona o otkupu kmetova. Kako se u dobro obavještenim političkim krugovima drži, većina će srbskih zastupnika glasovati za vladinu osnovu glede fakultativnoga otkupa kmetova, uz uvjet, da se odredi rok, do kojega će biti ovaj zakon u snazi. I muslimanski zastupnici će po svoj prilici pristati na ovu klauzulu. Kakovo će stanovište zauzeti Hrvati u tom pitanju, u ovaj mah nije o tome ništa izvjestno poznato.

Bosanski unijati upravlili su na papu Pia X. predstavi, u kojoj se izjavljivali protiv toga, što su podredjeni crkvenoj vrhovnoj oblasti nadbiskupa sarajevskog, te mola, neka sveta stolica odredi, da bosanski unijati u buduću budu podredjeni grčko-katoličkom mitropolitu u Lavovu. Bosanski su unijati, njih oko 6000 u broju, već lanjske godine zamolili vladu za intervenciju, koja je međutim ostala bez uspjeha. Rusini su u Bosni zabrinuti za svoju konfesiju i narodnost.

Muslimani kod baruna Pintera. Deputacija muslimana došla je pred

odjelnoga predstojnika baruna Pintera i potužila se, što kmeti uskraćuju trećinu. Pitter je obećao, da će se zakonu dati zadovoljstva. Muslimani su naglasili, kako će poći u Beč u Vladaru, ako im se doskora ne pomogne.

Iz grada i okolice.

U svrhu pošumljivanja. U zadnjem broju smo iztakli i pohvalili odredbu vlasti, da se zauzimlje oko pošumljivanja obćinskog zemljišta. Sad nam javljaju, da je starija vlast u svrhu pošumljivanja dala upisati kao „obćinsko dobro“ i ono zemljište, što bijga seljani kao osobe, ali ne kao selo, bili kupili od ondašnjih vlasnika i to za gotov novac. Ove tužbe dolaze nam osobito iz Žiraje iz Krapnja, pa mislimo, da su ošobito one iz Žiraje opravdane, te je bilo uputno, da, ako je onako, kao vlasnici kažu, njihove molbe budu uslišane. Svakako pak vlada bi im imala doći u susret oko pošumljivanja, pa i onda, ako bi se baš obistinilo, da ta dobra nisu obća, već privatna. S ovim se postizava cilj, a sve je drugo sporedno.

Pouke poljudjelstva u vojsci. Naprama odredbi ratnog ministarstva, odsele vojnici kopnene vojske moraju se podučavati u poljudjelstvu. Kod mjestne domobranske posade ova će pouka započeti netom novaci budu će uputili u prvim vojničkim vježbama. Kao učitelj poljudjelstva, odnosno gospodarstva, određen je putujući učitelj g. Vice Anzulović i to 2 do 3sata sedmično.

Tužbe iz Vrulja (Drage). Nasip je ove luke gotov, a prolazi se još ne uređuju. Zadah je upravo užasan. Kao da ni ovo ne bi bilo dosta. Netom malo kiše padne, prolazak uslied velike vode postaje nemoguć. Ovome treba svakako doskočiti. Nije teško, jer, u koliko čujemo, novac je vlada već razpoložila u ovu svrhu. Dakle ruke na posao i to što prije.

Krupa. U petak prošli pala je krupa u Kruševu, Sirokim i Grebašćici, koja je otkula ne samo masline, dali i prebila sve mladice grančice. Jeljinak i Bilo bili su se kao sniegom pokriveni uslied zime.

Ratni brod „Karlo VI.“ prispio je u subotu iz podne su dvie torpiljake visokog mora u našu luku. U ponedjeljak popodne odplodio je put juga.

Izvoz drvja. Pod skladištem Steinbeiss, krea drva i celulozu parobrod „Triglav“.

Kazalište. U subotu večer počela kazališna družina svoje predstave pod upraviteljem mladim Giovani Zaninim. Prva predstava bila je „Il Cardinale“, u kojoj je naslovnu ulogu igrao sam Zanini. Liep komad po sebi, a Zanini je u njemu iznio svoju individualnu kreaciju, koja je kulminirala naravnošću gestikulacije i umjerenom nipošto teatralnom intonacijom. Pošto je cilu akciju drame prikupljala uloga kardinala, to su ostala lica prolazila nepaženo. Gosp. A. Doria bio je dovoljno humorističan kao Ghigi. Gosp. U. Patterini kao Strozzi nije bio naravan, kao da ulogu nije nimalo proćuio, Gospodje: A. Giannini i P. Pez-zaglio-Greco nisu se mogle iztaknuti.

— U nedjelju davao se „Il romanzo d'un giovane povero“. Glavnu ulogu opet Zanini. Bio je vrlo otmien i vrlo aristokratski, premda taj komad ne daje polja glumcu, da svoje sposobnosti izkaže. Gosp. A. Greco kao 80-godišnji Laroque imao je uspjelu masku te je svoju kratku ulogu liepo odigrao. G. Menichello kao Bevallan liepo je veselo interpretirao modernog „dandy-a“, izprazno i umišljenog. Priznanjem je bio obilan smieh publike. P. Pez-zaglio-Greco je zadovoljila u Margheriti, premda je koji put prevec mrtva, a koji put prejerana u intonaciji. Ostali prilično vjerni. — U ponedjeljak „Il povero Piero“ od Cavollottia. Zanini je bio krasan u naslovnoj ulozi. Celsirao je tip guravca, koji samoprirogio i polatino ljubi, te se za ljubljenu žrtvu i prati ju kao branitelj na inro-vitum putu, kroz koji vodi lakomni suprug zapuštenim suprugu. U svojim isprigranama bio je uprav kao briva oštar. U roli sarkastičan. Drugi nisu njemu odgovarali.

Pokrajinske vesti.

† **Otac dr. Ivan Marković.** U subotu na večer preminuo je u sinjskom franjevačkom manastiru o. dr. I. Marković. Pokojnik je bio poznat kao dika i ured svog reda radi učenih knjiga i ured svog reda radi učenih knjiga i razprava, napisanih na hrvatskom i talijanskom jeziku. U ponedjeljak u 10 sati jutrom bio mu je sjajan sprovod, kakvog se malo u Sinju pamti. Sve vlasti, sva društva, sve korporacije bi-

jahu zastupane. Stiglo je u Sinju mnogo sažalnih brzojavka, izmedju kojih ona šibenske obćine. Pokojniku uz poklik „slava!“, neka je lahka hrvatska zemlja.

Strančarenje obćinskog upravitelja. Pišu nam iz Makarske. Obćinski upravitelj Oberthor dao je radnju popravka na obćinskom domu, bez javne dražbe Tomi Malicu, šuri obćinskog tajnika Marinovića. Obćinsko je radnje svejedobno razpravilo, da se radnje sve postavne na javnu dražbu i podaju boljemu i sposobnijemu na-lječatelju. Nu što je briga za upravitelja Oberthora, koji obćinom pašuje po miloj volji, a uzdržan je obćinskim novcem? On je te radnje dao po naputku zloglasnog tajnika, e da tako bude nagrađen Malic za smutnje što čini po gradu i što pravaše vriedati i izjavio: Malic nije sada ni ovlašten da vodi drvodjelski zanat, dapače zbog neovlaštenog vođenja drvodjelskog zanata, poglavarstvo ga je ovih dana oglobilo; a obćinski mu upravitelj uzprkos toga daje obćinske radnje. Pa da nisu liepi odnosi ovamo! Suvise Malic je poznat kao malo sposoban, dok u gradu imade raznih drvodjelaca veoma sposobnih, koji bi i jeftinije izveli te radnje, pa stoga opravdano iznosimo na javnost ovo favoriziranje obćinskog upravitelja, tražeći od zem. odbora, da stane na kraj ovoj samovolji Oberthora, te da mu naloži, da sve obćinske radnje stavi prvo na javnu dražbu, a ne da ih dieli po njegovoj miloj volji i po naputcima tajnika Marinovića.

Slaba jematva. Sinj, 16. listopada. Po cijeloj amošnjoj obćini jematva i trganje grožđa dovršeno je. Lahko je bilo potrgati, nije bilo jagme za bačvama nit starim nit novim — bijaše u pravom smislu nerodica — od 50 vinogradara jedva trojica da je imala što u svoje konobe uneti. Mnogi, koji su imali na stotine stolitara masta, jedva da su imali 16 do 20 stolitara. Koji su imali kao prošle godine, mogli bi se na prste prebrojati. Jedino selo Gala iznimku čini, imati će masta za jednu trećinu od lanjskoga. Ciena masta bijaše od 38 K, a vino se već prodaje od 56 do 64 para litar.

Bosanska paša. Cetina, 20. listopada. Za vrijeme prošlog saborskog vijećanja na namještiteljstvu održavani su pregovori glede boljeg uređenja prava na bosanskim ispašitim i određeno bijaše, da se pregovori ponove, uz sve zastupatelje zanimanih obćina. Na novo se sastadoše, odbor izabraše, koji bi se imao spojiti zauzeti, da ovo velevažno pitanje prouči i shodne korake poduzme, kako će se čim prije povoljnom konačnom riešenju na kraj doći. Prodjoše mjeseci i mjeseci, u koliko je poznato, a odbor se dotični još nije sastao, niti je ikakove shodne korake poduzeo u ovom pogledu. Pogovara se, da je ovo samo jedna igra, da vlada hotjela je sa sebe odbaciti odgovornost i za dosad pokazanu mlitavost u branjenju najvažnijeg pitanja zagorskoga težaka, a napokon do sad na nevieme padne sva odgovornost na obćine, dočieno izabrani odbor. Živa je želja putka da sad, kad naš sabor vieća, gospoda zastupnici osobito zanimanih obćina, imali bi odvažno svoj glas podignuti u obranu dalmatinskih prava za pasišta u Bosni i da ciluokupni naš sabor zato se izjavi i zauzme. Čuje se, da su se neki zastupnici već spremili izneti shodne predloge, na čemu će im biedni zagorski težak vječno narati ostati.

Oglas natječaja.

Podpisana uprava ovim otvara natječaj na mjesto učitelja „Šibenske glazbe“.

Za postignuce ovog mjesta, s kojim je skopčana plaća od K 2760 — ne računajuc izvanredne zaslužbe — treba da natječajnici dokažu ne samo sposobnost učitelja glazbe, već i onu učitelja pjevanja, te upravitelja orkestra, razumjevajuć sposobnost u ularanju glasovira, odnosno u orguljanju.

Ove se sposobnosti zahtjevaju, jer će učitelj „Šibenske glazbe“ imati kao takav i dužnosti, koje nebi mogao vršiti bez tih uslova.

Prednost će pak imati oni natječajnici, koji dokažu da su vješti i gudačici.

Nastupanje u službu sledit će dnevom 1. prosinca t. g. a rok ovome natječaju traje do 20. studenoga t. g.

Natječajnici neka svoje molbe providjene odnosnim izpravama, dostave podpisanoj upravi.

Od uprave „Šibenske glazbe“.

U Šibeniku, 26. listopada 1910.

Predsjednik: Krsto Jedronja.

Naše brzojavke.

VAŽNA SJEDNICA SABORA. PRAVAŠKI GONOVNICI PROTI UTVARI.

Zadar, 26. listopada. — Sinoćnja sjednica bila je pravi poraz Utvaraša. Govorili su pravaši dr. Dulibić i dr. Drinković.

Dr. Dulibić govorio je proti 9% povišenju pokr. prireza, koje je suvišno, jer se god. 1911. dade upravljeti bez te povišice. Predlaže, da prirez ostane isti, da se smanje stavke za bolnice, da se briše 20.000 K za hotele i 15.000 K za željezničko vieće, a da se u proradnu uvrsti 1000 K za uredjenje prava paše Dalmatinca na bosanskim pašama. Predbacuje većini, kako je mnoge vrlo korisne pravaške predloge zabaćila. Predbacuje joj, da je na jeziku za zaštitu manjine, a kada se radi o tome, da se jedan nezrin član u zem. odbor izabere, njega niti spominju. Obširno se bavi pitanjem raspusta makarske obćine i dokazuje nezakonitost istoga.

Dr. Drinković je držao dug govor, koji je bio napeto saslušan. Govorio je o pravaškom programu, koji je u dinastiju i za monarkiju. Mora se doći do oživotvorenja pravaškoga programa ili do rasula monarkije. Većini i njezinim vodjama Biankinu, Trešiću i Cingriji veli: „Vi ste ovisni od vlade i živite od nje“. Cingrija biesni ali ga Drinković brzo usutka.

Govori, da je onemogućena kooperacija sa Srbima, a onda se prava narodna stranka mora osloniti samo na katolički živalj.

Pošto se Utvaraši smiju, iznosi pravaški program od 1895, koji su Biankini i Trumbić potpisali, ali koji odavno katoličkoj crkvi, kršćanskom moralu, obranu svećenstva iziće u većoj mjeri, nego li je to bilo učinjeno na šibenskoj skupštini.

Završuje upozorujući vladodršce, da ne izkušavaju dalje naš narod, jer bi se to moglo osvetiti na dinastiji samoj. Ovaj govor učinio je dubok dojam na sve. Uobće sinoćnja sjednica bila je porazna po Utvaraše, koji su bezbrojne udarce šutke podnašali.

IZ ZAGREBA.

Zagreb, 26. listopada. — Ban Tomašić vratio se je u Zagreb. Izborno kreošve je kao malo kada žestoko. Tomašić je biesan na koaliciju radi skupštine od nedjelje, na kojoj govori kandidati Kulmer i Surmin, što ga ne pozvaše, kako im on bio poručio. U javnosti ipak vlada vrlo loše razpoloženje radi govora Kulmera, koji je Tomašića skoro slavio. I Surminova opreznost vrlo se zlo dojmila.

MUSLIMANI KOD BIENERTHA.

Beč, 26. listopada. — Amo je prispijela deputacija Muslimana, koji su bili primjeni u audijenciju kod ministra predsjednika Bienertha. Muslimani su tražili zaštitu njihovih interesa pri riešavanju kmetskog pitanja, a na to im je ministar odgovorio i obećao, da će zaštitivati i na dalje zagovarati riešenje kmetskog pitanja pomoću fakultativnog otkupa.

IZ DELEGACIJE.

Beč, 26. listopada. — U delegaciji je Mandić govorio o vojnoj mornarici i tražio, da ona bude jaka i raširena. U svom govoru je naglasio, da južni Slaveni sa sumnjivim okom gledaju u stalnost s Italijom. U tom ih učvršćuje i jasno opažanje, da je talijanska politika na Balkanu izravno proti nama naparena.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik: Josip Drezga.

PRVORAZREDNOM DIPLOMOM I ZLATNOM MEDALJOM NA RIMSKOJ IZLOŽBI POLJODJELSTVA I OBRRTNIH PROIZVODA NAGRAĐENA — DJENA —

TVORNICI VOŠTANIH — SVIECA —

VLADIMIR KULIĆ
ŠIBENIK

PREPORUČA SVOJE PROIZVODE P. N. GG. ŽUPNICIMA CRKOVNARSTVIMA — I BRATOVSTINAMA —

Hrvati i Hrvaticke!
Pomožite Družbu
Sv. Cirila i Metoda

Velika zlatarija

Gjuro Plančić
Starigrad

(Podružnica: Vis-Valuška).

Prodaje svakovrstnih zlatnih i srebrnih predmeta.

Najfinije švicarske dobnike.

Ciene umjerene bez utakmice.

Priznanice na pretek. 30.VII.

Austrijsko parobrodarsko društvo na diionice

„DALMATIA“

udržava od 16. jula 1910, sljedeće glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)

Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posle podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)

Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne; povratak svake sriede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)

Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)

Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati posle podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska izmedju Pule i Zadra)

Polazak iz Trsta svake subote u 6 sati prije podne; povratak u četvrtak u 12-45 posle podne.

Trst—Metković D (trgovacka)

Polazak iz Trsta svake nedjelje u 6 sati prije podne; povratak svake nedjelje u 6 sati prije podne.

Trst—Vis (trgovacka)

Iz Trsta u četvrtak na polnoći; povratak svake sriede u 8 sati prije podne. 27.VII.10

Vaše zdravlje

čete održati! Vaše slabosti i boli izčeznu. Vaš vid, živci, ojačati će se, vaše će biti spavanje zdravo, a sveobće razpoloženje se opet upostavlja, ako pravi Fellerov Fluid m. d. M. „Elsafluid“ upotrebite. 12 bočica na pokušaj stoje 5 K franko. Proizvadžać je samo ljekarnik: E. V. Feller u Stubici, Elsatrg br. 64 (Hrvatska).

Kolera - sušica - sifilis

jest zarazna bolest, s toga je dobro ako pranje rublja obavljamo kod svoje kuće. Takova prilika pruža se svakomu, ako kupi za to patentirani

Punoparni stroj Dalmacija
koji je tako udešen, da može s njime i djevojčica od 12 do 14 godina upravljati.
Prednosti kod uporabe:

Izkuhavanje, izparivanje i desinficiranje rublja obavija se sve na jedanput za 10 do 20 časaka. Rublje se niti ruža niti gneždi, niti dere, a isto tako i nepregori, i radi toga se dva do tri puta duže sačuva nego ona s rukom prano. Stroj treba radi svoje gradje vrlo malo vode i sapuna a pod nje ni najmanje mokar. Stroj se može upotrebiti još i druge svrhe, kao kotao za grijanje vode, kuhanje voća, grijanje glatčila i kupaka itd. Godišnje pranje rublja ne stoji niti četvrti dio prama svakom drugom načinu pranja.

Stroj br. 1 za kućnu uporabu zapada K 50. Uz šestmesečno odplaćivanje 10% više.
Naruče prima i obavlja:
Hubert Bolanca, Krapanj, Dalmacija.

Objava.

Zašto se ne obratite pri kupovinu vaših potrebitina ravno na tvrdku

Jaroslav Kocian

Tkaonica i odpravništvo Hronovo u Met. (Česka.)

koji zgotavlja i ima uvijek na skladištu sukna za odjela, zimске kapute itd. Zajamčeno održanje boje. Kanafasa, platna, flanela, ubrusa, ručnika, jastuka, porketa, šifona. Cijene su najjeftinije.

Naruče preko 18 K. šaljem franko. Tražite uzorke.

Može se dobiti 30 do 40 mt. odpadka 3 do 15 mt. dugog za K 18 do 25 prema vrsti. Od odpadka se ne šalju uzorci.

6-24

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. obćinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovačku porabu otvorio, te je podpunu prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izrađuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene naruče, koje će u potpunom redu i naj-savjestnije izvršene biti.

ANTE ZORIĆ ŠIBENIK.

8 5

Eugen Pettoello

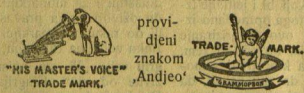
Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra. Pečata. Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Bogati ilustrovani ocleni. Tvorničke stalne cene. Šibenik, Glavna ulica, br. 128. 14. 9.-910.-14. 9.-911.

Hrvati i Hrvatice, pomozite družbi sv. Cirila i Metoda.

Najsavršeniji gramofoni i ploče sa svakovrstnim komadima osobito hrvatskim

providjeni znakom "Andjelo" dobivaju se u knjižari i papirnici: **Ivan Grimani** Šibenik, Glavna ulica. Šalje na zahtjev cijenik i popis komada badava i franko.

14. 9. 910-911.

Velika Tvornica tjestenine Velika

i mlinice za raznu hranu.

Pomoćju najmodernijeg motora proizvadjaju

Svake vrsti ovog jestiva. **Od najboljeg marsejskog griza** Svake vrsti ovog jestiva.

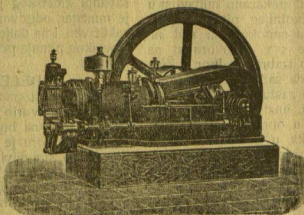
kao i od

Dobrog i od najfinijega **pšeničnog brašna** dobrog i od najfinijega.

Tvrđka:

IVAN ŠUPUK i brat Šibenik.

15./VI. 10.

Izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upravit sve upite:

Kuća Gutenberg, **EMANUEL KRAUS.**

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.

Zahitjevalje cijenik bezplatno i bez poštarine. Dopisivanje hrvatski.

28.IV.10.

Najbolji namještaji snage

kao što: motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjel-ske i električne namještaje snage.

Namještaje na mršavi plin (Sauganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Na prodaju u Šibeniku

14 kamenica za ulje

ukupne sadržine od preko 200 barila.

Prodavaju se odmah sljedeće kamenice:

- 5 kamenica od 24 barila
- 2 kamenice od 16 barila
- 1 kamenica od 14 barila
- 1 kamenica od 12 barila
- 1 kamenica od 8 barila
- 1 kamenica od 6 barila
- 2 kamenice od 4 barila
- 1 kamenica od 2 barila.

Pomenute kamenice mogu se pregledati u svaki čas bez ikakve obveze.

Za bolja razjašnjenja i za nabavu pojedinih komada obratit se podpisanoj vlastniku.

Pazit Za nabavu ciele partije (en blok) u jedan put, cijene izvanredno obaljene.

Ugo Fosco, Šibenik.

6-8

Važno za svakoga!

Gustav Marko Trst

Centrala: Via Coroneo 45.

Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište staala prostih, apaniranih i za ured.

Veliki izbor predmeta za ljearne, drogerije, porculano i zemljano sudje, ocaline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike količice naročitih stvari u ocakini, porculani.

Cijene umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalju se cijenici badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

26.II. 10.

Podružnice:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Acquadotto br. 65.

Telefon br. 1930.

Podružnice:
Via Barriera vecchia br. 33.
Via Colonia br. 17.
S. Giovanni di Guadiglia br. 671.

Telefon br. 1930.

P. n. gosp.

Dolepodpisana tiskara namjerava i ove, kao i prošle godine da izda svoj „Zidni kalendar“ koji će biti ukusno izradjen u više boja i na finoj i glatkjoj artiji.

Ove godine takodjer ustupiti ćemo pojedinim poduzećima prostor za oglašavanje.

Kalendar ćemo kao i prošle godine razposlati u sve krajeve, gdje naš narod živi, te će za svakoga, koji želi svoj proizvod preporučiti, zgodna prilika biti da to učini.

Prostor svih oglasa biti će jednak, pa prema tome i cijena jedna, t. j. **Kruna 10** od jednog oglasa.

Oglasi se plaćaju unapried, te se primaju najdulje do 20. studenoga o. g.

S poštovanjem

„Hrv. tiskara“ d-r. Krstelj i dr. u Šibeniku.

Oglasi se uvršćuju samo oni, koji se unapried plate!

Uredništvo.

10 Kruna dnevno!

Lahka zasluzba za svakog u gradu i na selu i u čisto malim mjestima. Šaljite vašu adresu poštanskom dopisnicom na firmu: Jak. König, Beč VII/3, Poštanski ured 63.

8-10

Hrvatska
vjeresijska
banka
Podružnica
Šibenik.

Dionička glavnica - -
- - - - K 2,000.000
Pričuvna zaklada i prištići K 180.000.
CENTRALKA DUBROVNIK - -
Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - -
prima uložke na knjižice u konto ko-rentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.
Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimlju naj-kulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica - - -
kupuje i prodaje državne papire, razeteritnice, založnice, srečke, va-lute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod zdriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčjenje kupona bez odbitka.

162-54